

professor Jägerskiöld efter sitt besök senaste höst givit en livfull skildring av sina intryck från Äyräpäänjärvi i några rikt illustrerade tidningsartiklar.¹⁾ I det vi uttala en önskan att i en snar framtid få se dem i bokform, förena vi oss tillfullo om hans förhoppning, att de utmärkta tillfällen till flyttfågelstudier och andra ornitologiska rön, vilka Äyräpäänjärvi erbjuder, skola bliva utnyttjade. För egen del önska vi därjämte uttrycka en förhoppning, att det skall lyckas Äyräpäänjärvi Jaktvårdsförening ådagalägga, att intresse för jakt och naturskydd icke äro varandras motsatser utan väl kunna förenas.

Iakttagelser över mindre korsnäbben (*Loxia curvirostra* L.).

AV ERIC W. NYSTRÖM.

Nedanstående uppgifter äro baserade på iakttagelser gjorda i Helsingfors omnejd, huvudsakligast i Åggelby, vintern och vårvintern 1922. Nämda vintern var en riktig korsnäbb-vinter då mindre korsnäbben åtminstone i landets sydligare delar uppträdde synnerligen rikligt. I början av januari strövade mindre korsnäbbar omkring i små flockar; den 2 januari märkte jag de första tendenserna till parningslust i det att individerna i flockarna plötsligt började jaga varandra, två och två, för att dock strax åter sluta sig till flocken och fortsätta med denna. Korsnäbbarna läto då höra sin lockton „plitt-plitt, gip-gip“ . . . och i slutet av månaden såg man redan ensamma fåglar, som under flykten läto höra sin sång.

Den ¹²/₂ lyckades det mig äntligen att hitta ett bo av mindre korsnäbben. (Bo N:o 1). Under en exkursion i Åggelby slog plötsligt en korsnäbbshane och en hona ned i en gran framför mig. Honan försvann bland grenarna men kom efter en stund ut igen och paret flög bort. Jag väntade en timme, men de återkommo ej. Senare på dagen sjöng hanen från toppen av en gran invid boträdet och då jag närmade mig, flög honan ut från samma gran hon tidigare på dagen besökt. Därefter flög både hanen och honan

¹⁾ Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning d. 15 och 22 nov. 1924.

ofta med små kvistar till boträdet. En gång kom honan med en c:a 1 dm lång kvist i näbbet. Honan tycktes utföra det egentliga byggnadsarbetet, medan hanen mest samlade material. Den $17\frac{1}{2}$ var boet färdigbyggt. Korsnäbbarna visade sig sällan i närheten av detsamma. Den $19\frac{1}{2}$ var boet fullständigt översnöat, men dock ej övergivet, ty fåglarna visade sig i närheten därav och honan hoppade slutligen till det och blev där. Den $26\frac{1}{2}$ var boet övergivet. I bobalen fanns snö och is. Boet, som var c:a 8 m ovan marken i en c:a 16 m hög gran och beläget i en grenklyka, var ung. 10 cm högt. Balen var något oval, den längre diametern mätande c:a 8 cm och den kortare c:a 5 cm. Boet var byggt av fina grankvistar och lav. På bokanten fanns ekskrementer.

Den $17\frac{1}{2}$ hittade jag mindre korsnäbboet N:o 2. Det var byggt c:a 1,5 m från toppen av en gran och c:a 8 m ovan marken. Jag var redan på väg upp till boet, då korsnäbbarna kommo. Honan hade näbbet fullt av bomaterial. Såväl honan som hanen läto oupphörligt höra locktonen „scheb-scheb, scheb-scheb“... Då jag märkte att honan ännu byggde, klev jag åter ned. En främmande korsnäbb infann sig men blev genast bortkörd. Om en stund vågade sig honan till boet och flög därefter bort tillsammans med hanen.

Den $19\frac{1}{2}$ var också detta bo fullständigt översnöat. Även här befunno sig korsnäbbarna i närheten, och honan klev till boet så snart jag klättrat ned. Den $26\frac{1}{2}$ besökte jag åter stället. Hanen sjöng i toppen av en gran i närheten av boet. Honan höll ännu på att bygga; boet var dock nästan färdigt. Under den korta stund jag stannade på platsen, parade sig fåglarna två gånger, den ena gången alldeles invid boet. Den $28\frac{1}{2}$ låg honan i boet och lämnade detta först, då jag klev upp i trädet. Hanen och honan flögo oroligt omkring mig och satte sig på en armlängds avstånd ifrån mig. Boet var färdigt men tomt. Det var c:a 20 cm högt och 12 cm brett, byggt tätt intill stammen och väl skyddat av överhängande kvistar. Den $5\frac{1}{3}$ besöktes stället åter av d:r Hortling och mig. Först syntes ingendera fågeln, men sedan d:r H. begynt klättra upp i boträdet, kommo de genast. Honan satt i närheten och varnade. Hanen kom flygande på dallrande vingar och lät höra ett läte, vilket jag uppfattade som „jyjjyjjyjjyjjy“, korta, staccato-ljud i synnerligen snabb följd, det föreföll nästan som smulto

de samman. Därefter en kort paus och så ånyo „jyjjyjyjy“. Boet innehöll 4 ägg. Sedan d:r H. åter klättrat ned flög honan tillbaka och lade sig att ruva.

Senare på dagen såg jag en flock på 7 st. mindre korsnäbbs-hanar. Enligt litteraturen är mindre korsnäbbshanen mer eller mindre grå- och gulaktig då han är ung. I denna flock voro alla röda. Observeras bör att det var mitt under häckningstiden, varför det var en överraskning att se äldre hanar i flock.

Den 10 mars ruvade honan i bo N:o 2 och lämnade detta först då jag var alldeles invid boträdet. Hon flög till en grantopp i närheten och varnade „tjöpp-tjöpp . . . tjöpp“. Boet innehöll fortfarande 4 ägg. Inga fjädrar funnos i detsamma, endast lav.

Den $11\frac{1}{3}$ på morgonen — 13° C. Den $12\frac{1}{3}$ snöfall, $+1^{\circ}$ C. D:r H. och jag besökte boet. Honan kom strax tillstädes, varnade först „plitt-plitt, plitt-plitt“ sedan „tjöpp-tjöpp, plitt, tjöpp-tjöpp“ . . . . Efter en stund åter „plitt-plitt“ . . . och så flög hon bort, kom i en båge förbi boet och försvann. Hanen syntes ej.

Jag tyckte mig höra följande sång av en flygande mindre korsnäbbshane: „kvitt, kvitt, kvitt, krrlliii, krrlliii, krrlliii“.

Den $13\frac{1}{3}$ på morgonen — 7° C. På dagen i solsken $+7,5^{\circ}$ C.

Den $16\frac{1}{3}$ snöväder, — 6° C.

„ $17\frac{1}{3}$ — 8° C.

„ $18\frac{1}{3}$ — 12° C.

„ $19\frac{1}{3}$ — 10° C. I boet N:o 2 funnos nu fyra ungar, dunklädda, svarta med gula gap. Då d:r H. klev upp i trädet, lämnade honan boet. Hanen kom tillstädes och satte sig i en grantopp, dit även honan flög, varefter paret lugnt började äta. Honan lät höra ett svagt „tjöpp, tjöpp“. Sedan d:r H. åter klättrat ned flög vardera fågeln till boet.

På e. m. observerade jag en hona som höll på att rycka loss lav från en al och därefter flög till en stor gran. En hane sjöng från en grantopp i närheten.

Den $20\frac{1}{3}$ klo 6 f. m. — 20° C.

„ $21\frac{1}{3}$ klo 7 f. m. — 14° C.

„ $22\frac{1}{3}$ klo 7 f. m. — 10° C. I bo N:o 2 låg honan på ungarna

och lämnade dessa sedan jag klivit ända upp till boet. Hon varnade „tjöpp-tjöpp“.

Den 2 april besökte d:r H. och jag bo N:o 2. Då vi rörde vid boträdet flögo ungarna ut ur boet. Två hamnade i snön och en fastnade i en kvist. Då jag fångade dem, läto de höra ett sakta „kviik“ —. Föräldrarna syntes ej. Ungarna voro på ryggen orangegulaktiga, övergumpen klarare. Vingarna mörka med en eller annan vit fläck. Buksidan ljusgrå med mörkare brunaktiga fläckar eller ränder i längdriktningen. Iris mörkbrun. Näbbet lika högt som långt, grönaktigt, men vid mungiporna och längs kanterna gult, ännu ej i kors, men den övre näbbspetsen var något böjd över den undre. Fötterna köttfärgade, skiftande i gredelint. Jag klev åter upp med ungarna, placerade dem i boet, värmdde dem en stund med handen och klev så försiktigt ned.

Senare på dagen upptäckte jag i en gran ett långt stycke från detta bo en just flygg mindre korsnäbbunge. Den satt tyst intill stammen och flög bort då jag klev upp i trädet.

Den 28 februari såg jag c:a 100 m från boet N:o 2 en mindre korsnäbbshona, som satt i en al, varifrån hon flög till en gran i närheten tillsammans med en hane. Han var gulaktig på huvud, bröst, buk och rygg. Nacken och övergumpen lyste grant orange-gula. Vingarna svarta. Ett ögonblick senare kommo de åter fram och flögo bort. Jag undersökte noga granen, men kunde ej upptäcka något bo. Den $\frac{5}{3}$ byggde honan ännu. Den $\frac{10}{3}$ klev jag upp i granen och hittade boet (N:o 3) som nu var färdigbyggt. Det var c:a 5 m ovan marken och c:a 1 m från stammen ute på en gren, väl skyddat av en överhängande kvist. Den $\frac{12}{3}$ sjöng hanen i toppen av boträdet. Honan flög ut från boet och försvann. Boet var tomt. Den $\frac{15}{3}$ klev mag. B. Olsoni upp i boträdet. Det innehöll nu 1 ägg. Boet var byggt av små grankvistar, skägglav (Lecanora), inredningen bestod av den ljusgrå och den svarta skägglaven.

En flock mindre korsnäbbar kretsade oroligt varnande „tjöpp-tjöpp, tjöpp-tjöpp“ omkring en sparvuggla, som satt i en tall. Då ugglan flög bort, skingrades korsnäbbflocken.

Den $\frac{19}{3}$ innehöll bo N:o 3 snö och ett ägg, som dessutom var sprucket. Till formen något rundare än vanliga korsnäbbägg. Innehöll gula.

Den $28\frac{1}{2}$ sjöng en mindre korsnäbbshane i toppen av en gran, därifrån den plötsligt flög till en mindre gran i närheten. Därpå flög den åter bort. Med kikaren upptäckte jag ett bo (N:o 4) c:a 8 m ovan marken, alldeles tätt intill stammen. Jag klev upp, varvid fåglarna kommo tillstädes. Boet innehöll 4 ägg. Den 1 mars klev jag åter upp i böträdet. Ingen fågel syntes till, men då jag nästan var uppe vid boet flög honan ut därifrån och satte sig varnande i en grantopp. Strax anlände hanen, satte sig i en annan grantopp och varnade. Snart försvunno de dock och syntes ej mera. Äggen voro ännu 4, varför kullen togs. Två voro friska, två litet ruvade, det ena något mer än det andra.

Äggen uppvisa följande mått: 23,0 mm.: 15,7 mm.
 21,8 mm.: 15,9 mm.
 21,3 mm.: 15,6 mm.
 21,2 mm.: 15,5 mm.

Till färgen ljusgrönblå, skiftande i grått, kring tjockändan en krans av mörkbruna och violetta fläckar samt här och där någon så mörkbrun fläck, att den först förefaller alldeles svart. En eller annan fin snirkel.

Boet: yttre diameter c:a 14 cm
 inre diameter c:a 7 cm
 höjd . . . . . c:a 7 cm
 bobalens höjd c:a 3,5 cm

Boets yttersta lager var byggt av fina grankvistar och skägg-lav, mellersta lager av torra grässtrån och inne fodrat med skägg-lav.

Den 19 mars observerades en mindre korsnäbbshane, som sjöng i en grantopp. Då jag närmade mig, flög den bort. Jag väntade en stund och märkte då att en hane och en hona flögo ut från en gran. Då jag klättrade upp i trädet kretsade fåglarna mycket oroligt omkring mig. Boet (N:o 5) befann sig c:a 9 m ovan marken och c:a 1 m från stammen ute på en gren, väl dolt. Det innehöll 2 ägg. På bokanten och på grenen omkring låg ett tjockt snölager, fullt av fåglarnas spårstämplar. Sedan jag klättrat ned, flögo fåglarna till boet. Den $22\frac{1}{3}$ sågs ingendera fågeln, men då jag klev upp, flög honan tyst ut och försvann. Boet innehöll 4 ägg, vilka togos. Då jag åter var nere kom honan tillbaka och varnade hårt „tjöpp-tjöpp“, hoppade från kvist till kvist fram till boet och lade sig tyst däri.

Äggen, som till färgen överensstämmer med de tidigare beskrivna, uppvisa följande mått:

22,0 mm.: 16,3 mm.

21,4 mm.: 15,9 mm.

20,9 mm.: 16,1 mm.

(Ett ägg sönder).

I boet fanns rikligt *Usnea barbata* och *Alectoria jubata*, enstaka *Parmelia saxatilis*, en större bit *Evernia prunastri* samt *Ramalina fraxinea*, fäst vid kvistar. (Mag. B. Olsoni).

Den 24 april hittades i Munksnäs ett mindre korsnäbbo (N:o 6) i en mindre gran ca 7 m ovan marken. Det innehöll 5 starkt legade ägg. Det var jämförelsevis litet, innehöll fjäder (vilket de andra bona ej haft) bl. a. en större Tetrao-fjäder. Då jag klev upp i trädet kretsade fem mindre korsnäbbar omkring mig. En satte sig på 1 m avstånd ifrån mig. Sedan jag klättrat ned flög en hona till boet.

På grund av ovanstående iakttagelser har jag dragit slutsatsen att mindre korsnäbben helst häckar i skog med medelstora granar och vid skogsbrynet, gärna där skogen gränsar till öppna platser. Boet bygges i granar, tätt intill stammen eller ute på en gren, i det förra fallet mera i toppen av trädet, i det senare lägre ned.

Lintutietoja Sotkamosta.

K. METSÄVAINIO.

Sotkamons pitäjän linnustoa useana kesänä (1918, 1921—24) tutkiessani, olen merkinnyt muistiin m. m. seuraavat tiedot eräistä siellä tavattavista mielenkiintoisista lintulajeista:

Rastas-lajeista on *Turdus musicus* punasiipirastas yleisin ja runsaslukuisimpana esiintyvä. Myöskin *Turdus philomelos* laulurastas („yörastas“) on sangen yleinen. Harvinaisempi on *Turdus pilaris* räkättirastas; olen niitä kuitenkin nähnyt $\frac{6}{7}$ 21 (Vuokatin Honkavaaralla), $\frac{29}{6}$ 22 (Korholanmäen Haapaniemellä) ja $\frac{11}{6}$ 23 (Leivolan lähellä männikössä).

Turdus viscivorus kulorastas on Sotkamons harvinaisin rastas-laji, vähälukuisena esiintyvä. $\frac{6}{7}$ 21 näin muutamia Vuokatin Honkavaaran länsirinteellä, sekametsässä. $\frac{29}{6}$ 23 Jormasjoen niskassa Neuvolan virran lähellä komeassa männikössä 6 lintua, poikue.